

W dwadzieścia memów dookoła modelowania

czyli teoretyczne wprowadzenie do warsztatów
modelowanie w Pythonie

opracowała:

Patrycja NAUMCZYK

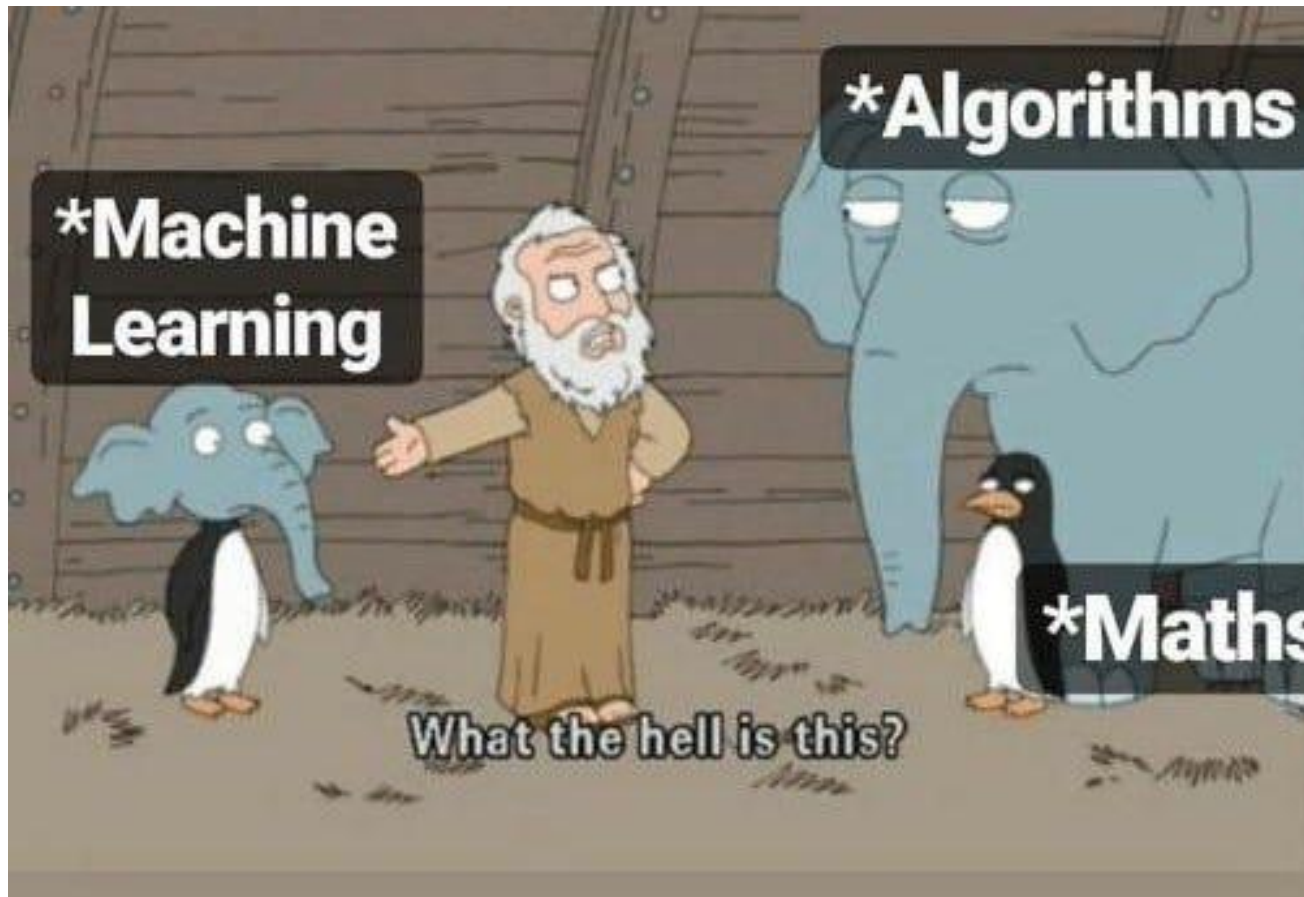
O czym będzie?

1. Uczenie maszynowe – czym jest i czym nie jest?
2. Modelowanie
  - a) Wybór modelu
    - i. Ogólne modele liniowe
    - ii. Zmienna wyjaśniana
    - iii. Podział zmiennych wyjaśniających
  - b) Analiza eksploracyjna
    - i. Typy danych
    - ii. Braki danych
    - iii. Duplikaty
    - iv. Statystyki opisowe
    - v. Rozkłady zmiennych
  - c) Czyszczenie danych:
    - i. Braki danych
    - ii. Wartości odstające
    - iii. Usuwanie vs zamiana
  - d) Dobór zmiennych (feature engineering)
    - i. Przekształcenia danych
    - ii. Dobór zmiennych
  - e) Uczenie i optymalizacja parametrów modelu
    - i. Sety testowy i treningowy
    - ii. Przekształcenia danych
    - iii. Regularyzacja
    - iv. Walidacja krzyżowa
  - f) Ewaluacja modelu
    - i. Model „zero”
    - ii. Metryki
    - iii. Shap

UCZENIE MASZYNOWE – Z CZYM TO SIĘ JE?

Uczenie maszynowe – czym jest i czym nie jest?

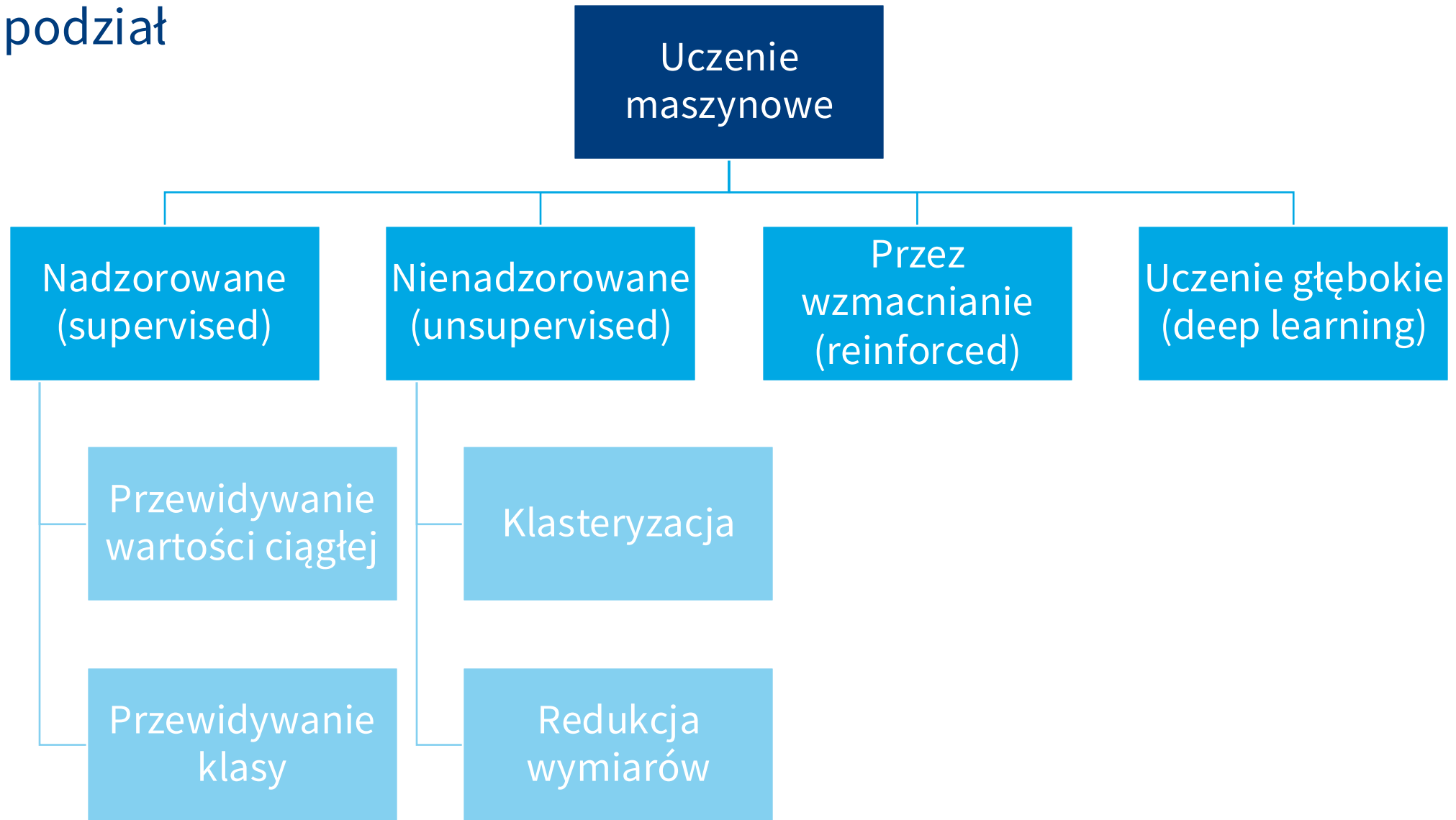

Dziedzina sztucznej inteligencji

DANE → PROGNOZA

DANE → DECYZJA

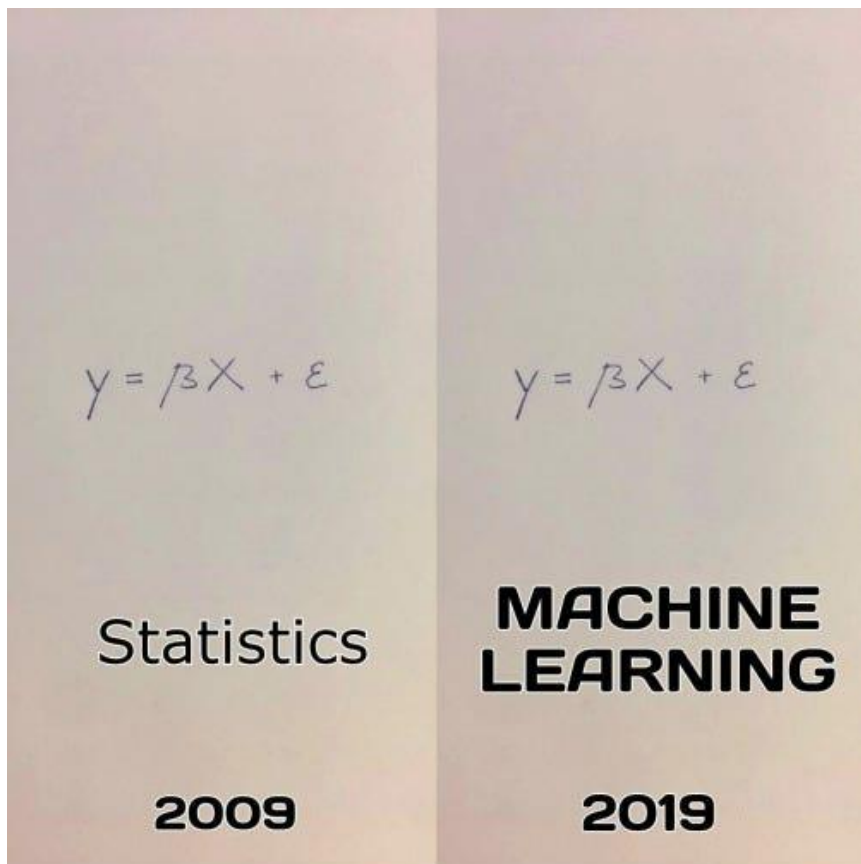
ML – podział

Regresja liniowa – wszyscy znają, prawda?

Regresja liniowa – podsumowanie

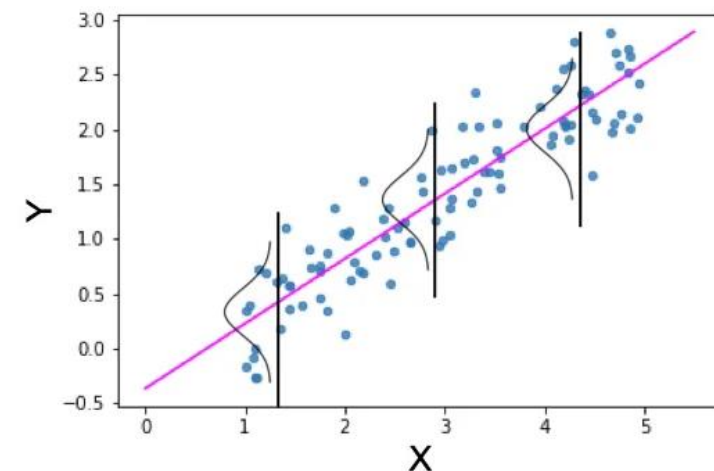
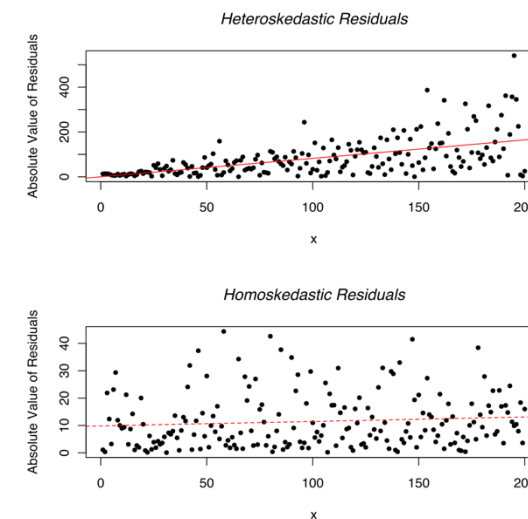
#10yearchallenge

Założenia:

- Liniowa zależność między zmienną wyjaśnianą a wyjaśniającymi
- Homoscedastyczność (homogeniczność wariancji reszt)
- Normalność rozkładu reszt
- Wzajemna niezależność zmiennych wyjaśniających

Czasem dodatkowo:

- Brak autokorelacji reszt

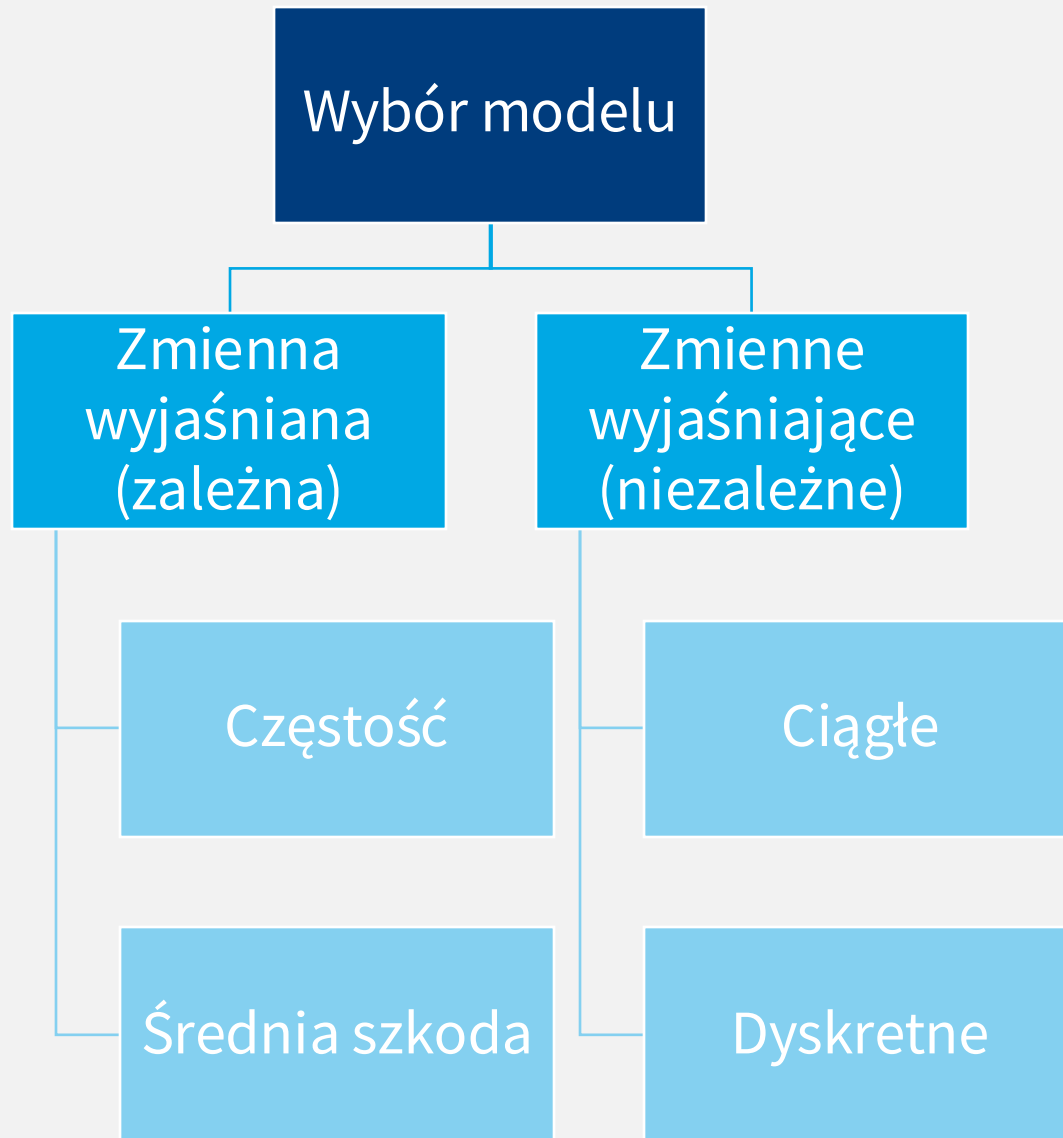
Linear regression illustrated

WYBÓR MODELU

„Rób , jak uważasz,
tylko uważaj, co robisz!”

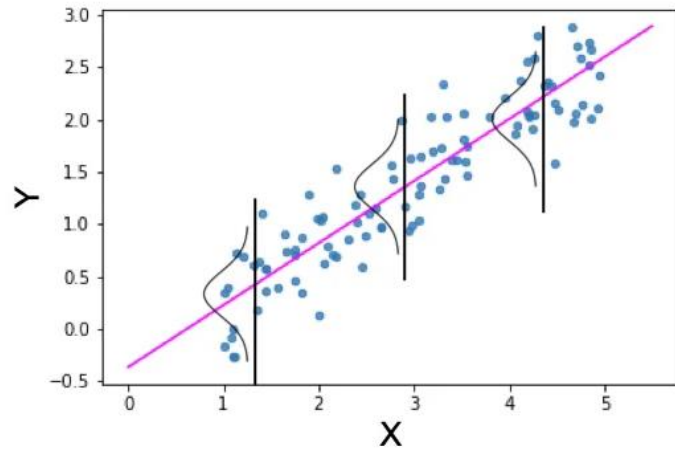
mądrość ludowa

Generalized Linear Models

REGRESJA LINIOWA

$$\mu_i = b_0 + b_1 x_i$$

$$y_i \sim \mathcal{N}(\mu_i, \varepsilon)$$

Linear regression illustrated

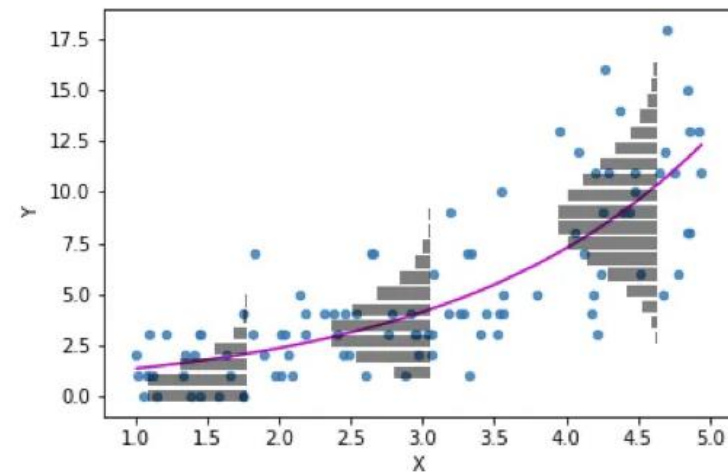
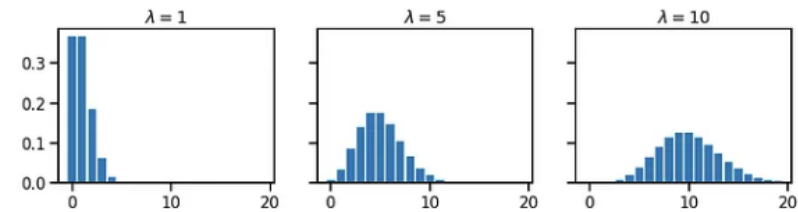
UOGÓLNIENIE – REGRESJA POISSONA

Link function Linear predictor

$$\ln \lambda_i = b_0 + b_1 x_i$$

$$y_i \sim \text{Poisson}(\lambda_i)$$

Probability distribution

2a. Modelowanie – wybór modelu

Założenia modeli ryzyka

Regresja Poissona – modelowanie częstości:

1. Zmienna wyjaśniana jest policzalna (nieujemna liczba całkowita)
2. Zmienna wyjaśniana ma rozkład Poissona
3. Wzajemna niezależność indywidualnych obserwacji
4. Liniowość (w relacji do funkcji łączącej)
5. Wariancja zmiennej wyjaśnianej i średnia z predykcji modelu wynikowego są do siebie zbliżone (wówczas brak overdispersion i underdispersion)

Regresja Gamma – modelowanie średniej szkody:

1. Zmienna wyjaśniana jest dodatnią liczbą rzeczywistą
2. Zmienna wyjaśniana ma rozkład Gamma
3. Wzajemna niezależność indywidualnych obserwacji
4. Liniowość (w relacji do funkcji łączącej)
5. Wariancja proporcjonalna do kwadratu średniej modelu wynikowego (wówczas brak overdispersion i underdispersion)

Przyczyny over- i underdispersion

- a) Brak ważnej zmiennej wyjaśniającej
- b) Wartości odstające
- c) Brak ważnej interakcji
- d) Brak przekształcenia wartości surowych
- e) Za mała moc statystyczna (za mało danych, dane rzadkie)
- f) Nielosowe braki w danych
- g) Zły model (!)

A jeśli nie Poisson, to co?

1. Generalized Poisson Regression models – korekta dyspersji
  - a) Consul's Generalized Poisson Regression (GP-1)
  - b) Famoye's Restricted Generalized Poisson Regression (GP-2)

$$P_y(y = k) = \frac{e^{-\lambda} * \lambda^k}{k!}$$

$$P_y(y = k) = \frac{e^{-(\lambda + \alpha * k)} * (\lambda + \alpha * k)^{k-1}}{k!}$$
$$Mean(y) = \frac{\lambda}{(1 - \alpha)}$$
$$Variance(y) = \frac{\lambda}{(1 - \alpha)^3}$$

$$P_y(y = k) = \left(\frac{\lambda}{(1 + \alpha * \lambda)}\right) \frac{(\lambda + \alpha * k)^{k-1}}{k!} e^{\left(\frac{-\lambda(1 + \alpha * k)}{1 + \alpha * \lambda}\right)}$$
$$Mean(y) = \lambda$$
$$Variance(y) = \lambda * (1 + \alpha * \lambda)^2$$

2. Negative Binomial model – brak założenia *średnia = wariancja*

$$Variance = mean + \alpha * mean^p$$

$$Variance = mean + \alpha * mean$$
$$= (1 + \alpha) * mean$$

$$Variance = mean + \alpha * mean^2$$

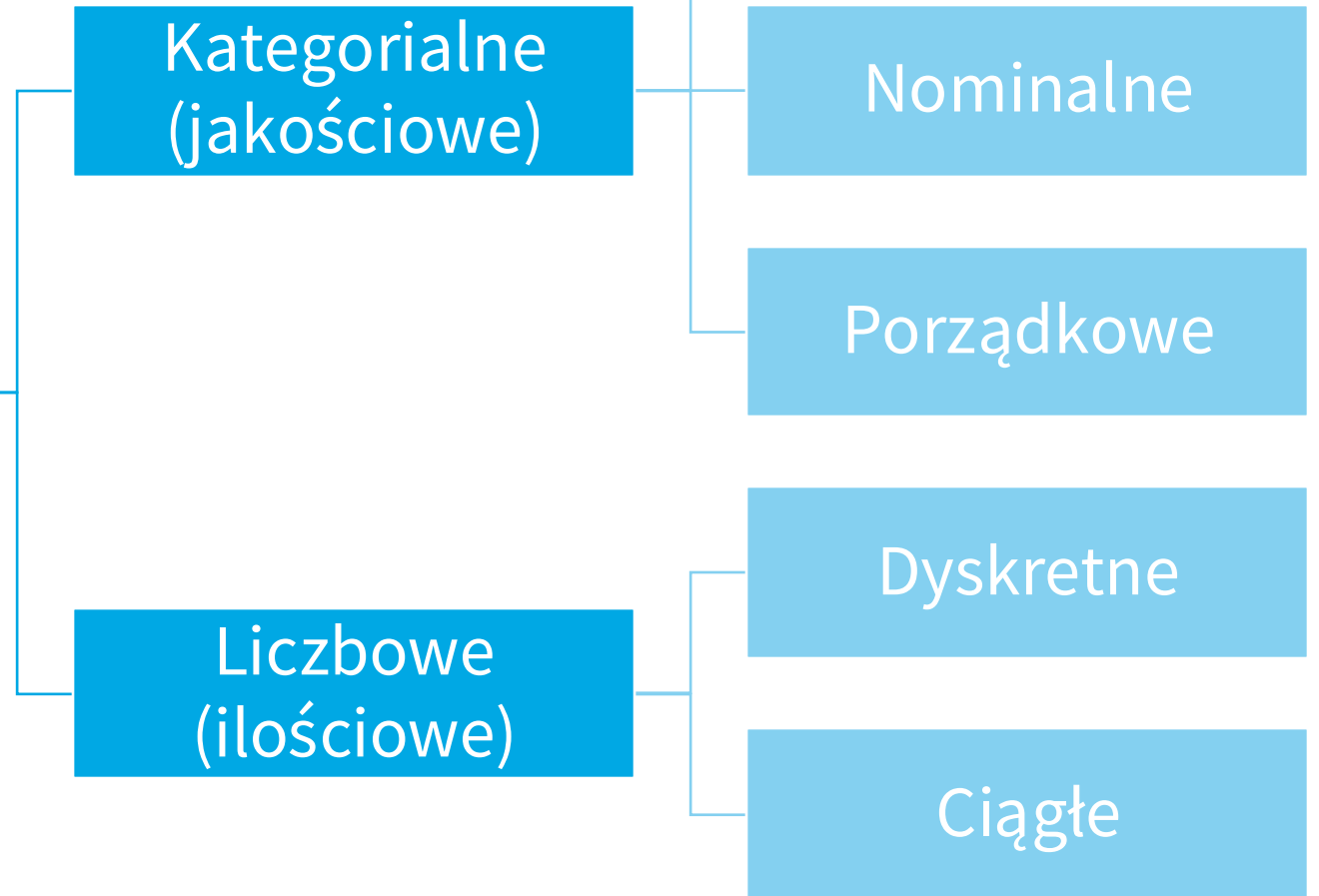
3. Zero-Inflated Poisson model – nadmiar wartości zerowych w danych
4. Tweedy model (częstość i średnia szkoda w jednym)
5. Drzewa decyzyjne

Zmienne wyjaśniające

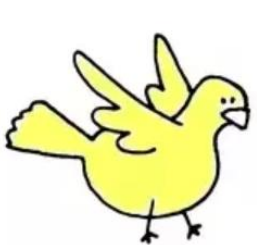
Skale pomiarowe:

1. Skala nominalna
2. Skala porządkowa
3. Skala przedziałowa
4. Skala ilorazowa

Zmienne

CATEGORICAL DATA:

I am a bird.
I am yellow.
I am awesome.

I am a seahorse.
I am orange.
I am super awesome.

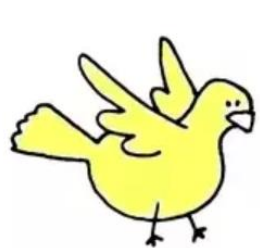
I am a T-rex.
I am green.
I am extinct.

Zmienne wyjaśniające

Skale pomiarowe:

1. Skala nominalna
2. Skala porządkowa
3. Skala przedziałowa
4. Skala ilorazowa

Zmi

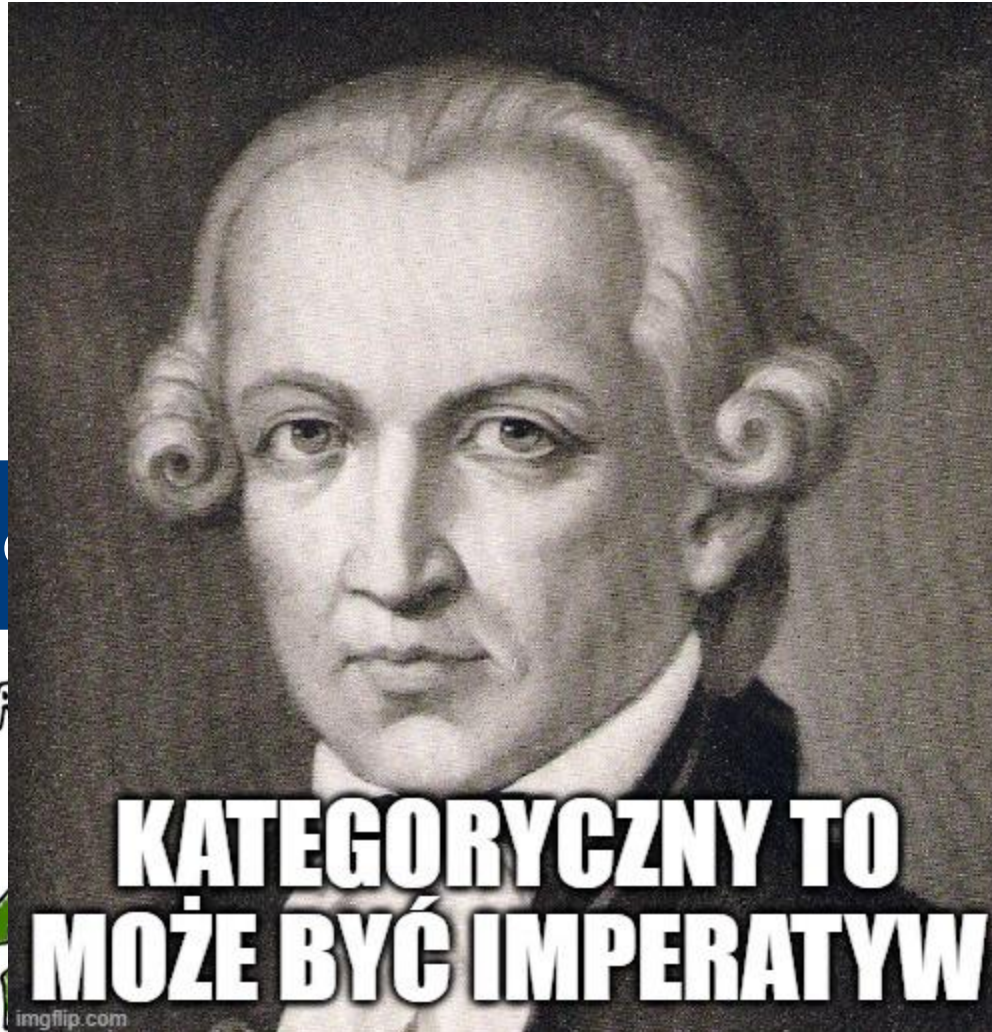
I am a bird.
I am yellow.
I am awesome.

I am a seahorse.
I am orange.
I am super awesome.

I am a T-rex.
I am green.
I am extinct.

Dychotomiczne

Nominalne

Porządkowe

Dyskretne

Ciągłe

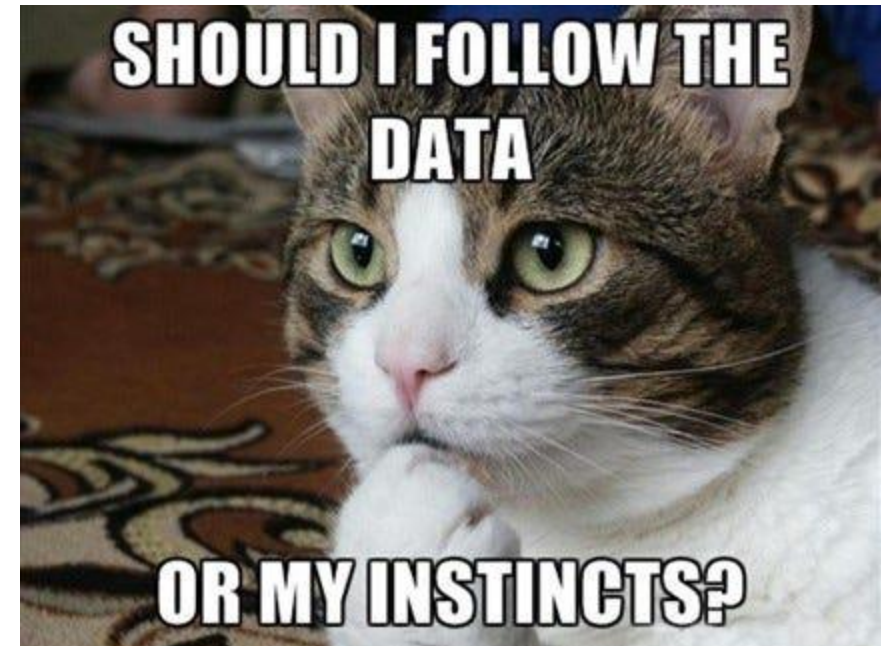

ANALIZA EKSPLORACYJNA

Analiza eksploracyjna (EDA)

1. Typy danych
  - a) Czy odzwierciedlają skalę pomiarową zmiennej?
2. Braki danych
  - a) Czy związane ze zmienną, czy z konkretnymi obserwacjami?
3. Duplikaty
  - a) Usuwamy, ale...
  - b) ... skąd one się wzięły?
4. Statystyki opisowe (adekwatne do skali pomiarowej zmiennej)
5. Rozkłady zmiennych

Analiza eksploracyjna (EDA)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

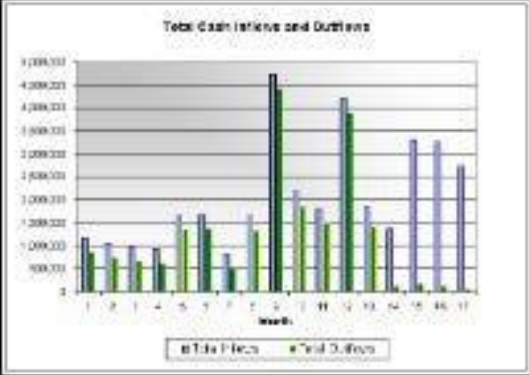

WHEN DATA IS IN TABLE FORM

ID	NAME	CLASS	MARK	SEX
1	John Doe	Four	75	female
2	Max Rubin	Three	85	male
3	Arnold	Three	95	male
4	Kristi Star	Four	80	female
5	John Mlee	Four	60	female
6	Alex Johns	Four	55	male
7	My John Rob	Fifth	78	male
8	Arnold	Five	85	male
9	Tee Cry	Six	75	male
10	Big John	Four	55	female

WHEN DATA IS IN PLOT

czymi?
nej)

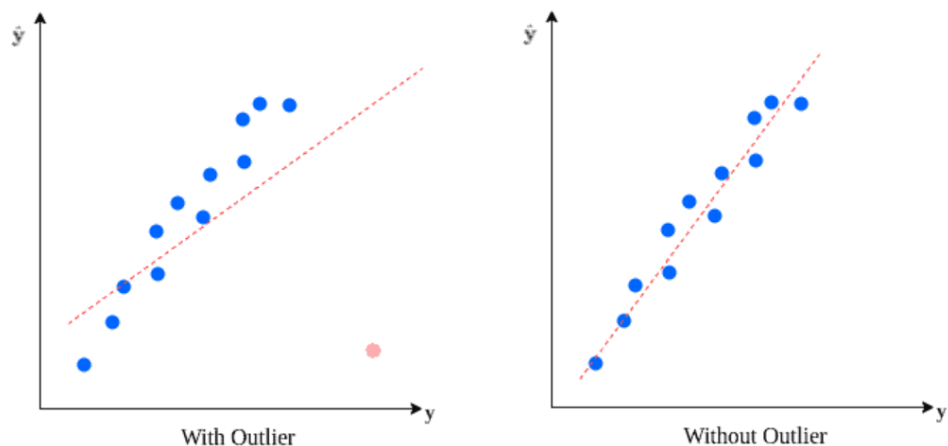

CZYSZCZENIE DANYCH

Czyszczenie danych

1. Braki danych
2. Wartości odstające
3. Usuwanie vs zamiana
  - a) Wartość a priori
  - b) Wartość graniczna
  - c) Miara tendencji centralnej (dominanta, mediana, średnia)

Czyszczenie danych

1. Braki danych
2. Wartości odstające
3. Usuwanie vs zamiana

When they asked you to clean the data and you cleaned all of it.

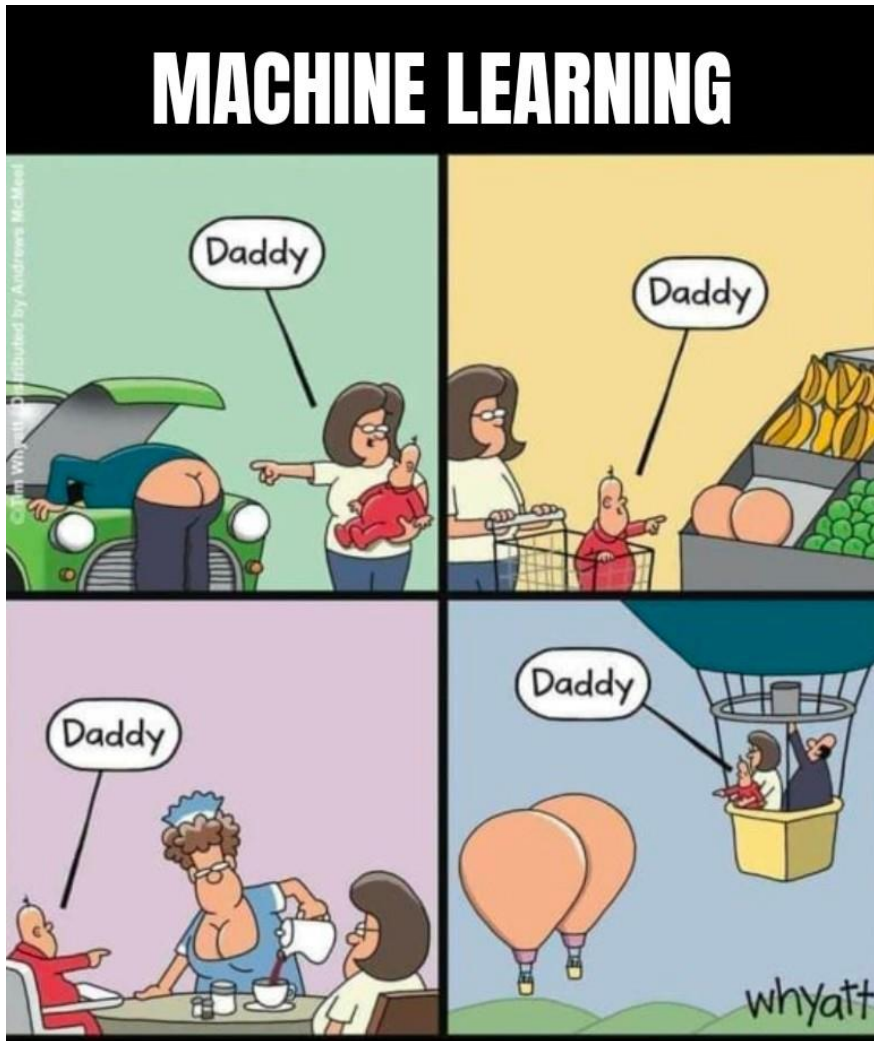
a, mediana, średnia)

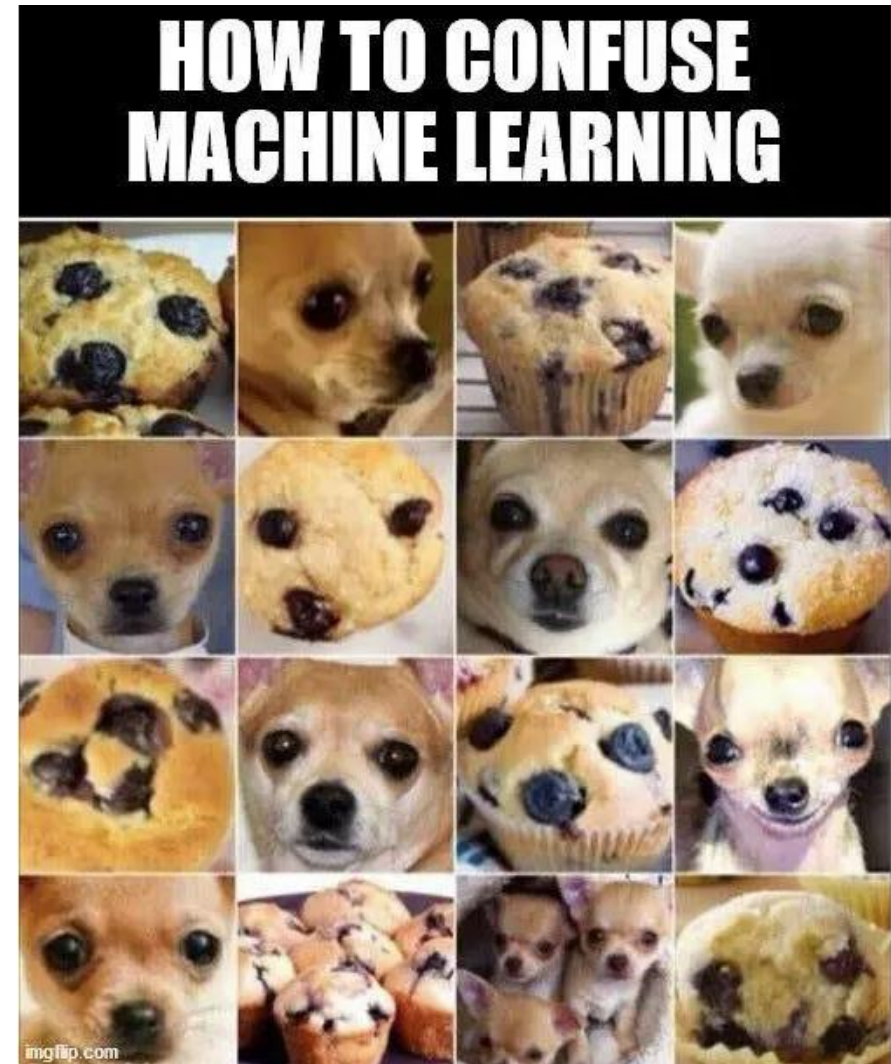

MODEL JEST TAK DOBRY, JAK DANE NA KTÓRYCH SIĘ NAUCZYŁ !!!

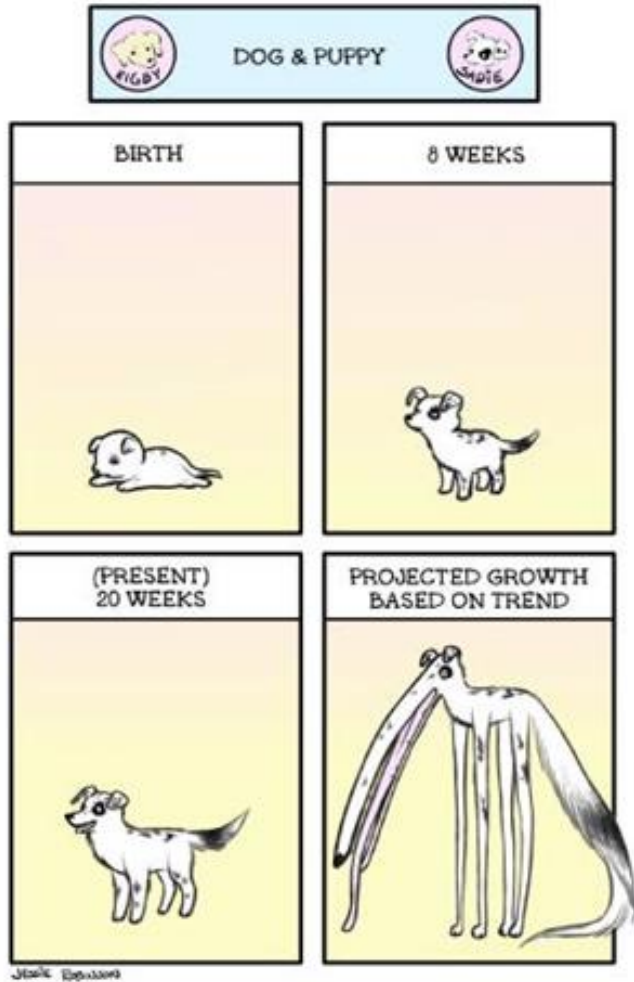
Brak usunięcia wartości odstających

Potencjalne błędy w klasyfikacji zmiennej wyjaśnianej

MODEL JEST TAK DOBRY, JAK DANE NA KTÓRYCH SIĘ NAUCZYŁ !!!

Przyjęty za krótki
przedział obserwacji

Dane z HD

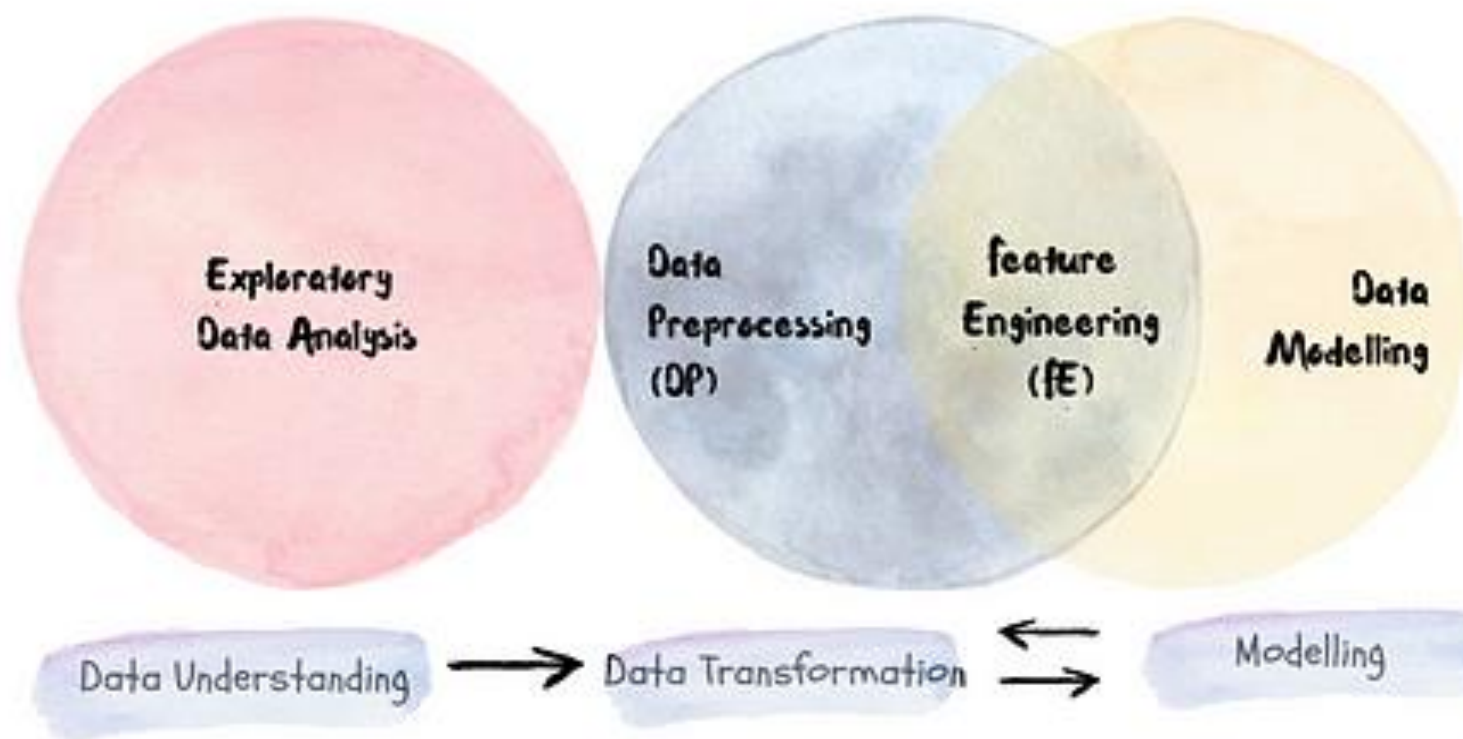

DOBÓR I PRZEKSZTAŁCENIA ZMIENNYCH

EDA — DP — FE

DIFFERENCES

LEAH NGUYEN

Dobór i przekształcanie zmiennych wyjaśniających (feature engineering)

1. Przekształcenia danych
  - a) Nowe zmienne
  - b) Zmiana rozkładu
  - c) Kwantyzacja

Categorizing Continuous Variables[†]

Douglas G. Altman

First published: 29 September 2014 | <https://doi.org/10.1002/9781118445112.st>

[†] This article was originally published online in 2005 in Encyclopedia of Biostatistics Ltd and republished in Wiley StatsRef: Statistics Reference Online, 2014.

f2harrell

Problems Caused by Categorizing Continuous Variables

> [Can J Psychiatry](#). 2002 Apr;47(3):262-6. doi: 10.1177/070674370204700307.

Breaking up is hard to do: the heartbreak of dichotomizing continuous data

David L Streiner¹

Statistics Notes

The cost of dichotomising continuous variables

Douglas G Altman, Patrick Royston

<http://psych.colorado.edu/~mcclella/MedianSplit/>

Debate | [Open access](#) | Published: 29 February 2012

Against quantiles: categorization of continuous variables in epidemiologic research, and its discontents

[Caroline Bennette](#) & [Andrew Vickers](#) ✉

[BMC Medical Research Methodology](#) 12, Article number: 21 (2012) | [Cite this article](#)

Categorizing continuous variables resulted in different predictors in a prognostic model for nonspecific neck pain

[Jasper M. Schellingerhout](#)^a ✉, [Martijn W. Heymans](#)^{b c}, [Henrica C.W. de Vet](#)^b, [Bart W. Koes](#)^a,
[Arianne P. Verhagen](#)^a

Modelowanie – dobór zmiennych wyjaśniających

Dobór i przekształcanie zmiennych wyjaśniających (feature engineering)

1. Przekształcenia danych
  - a) Nowe zmienne
  - b) Zmiana rozkładu
  - c) Kwantyzacja
2. Dobór zmiennych
  - a) Związek ze zmienną wyjaśnianą
  - b) Współzmiennność i interakcje
  - c) Metody redukcji cech
    - i. Analiza komponentów głównych (PCA)
    - ii. Grupowanie (klasteryzacja)
    - iii. Regresja krokowa (RFECV i SFS)

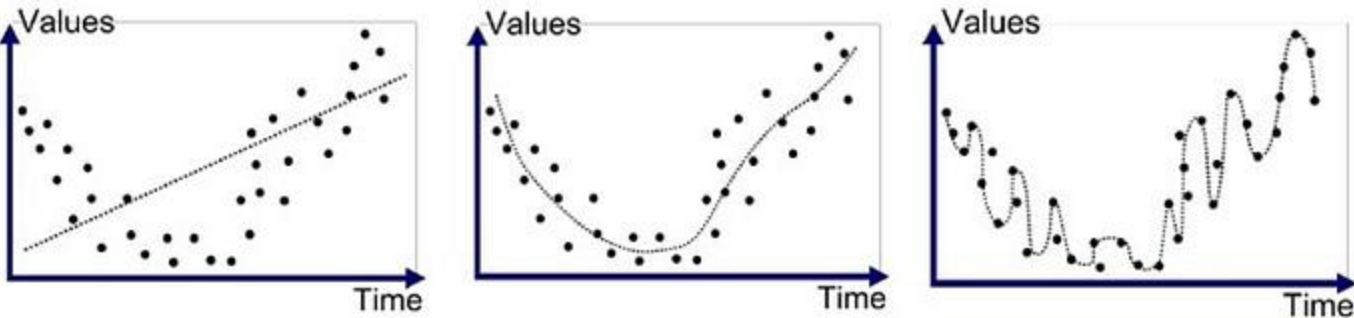
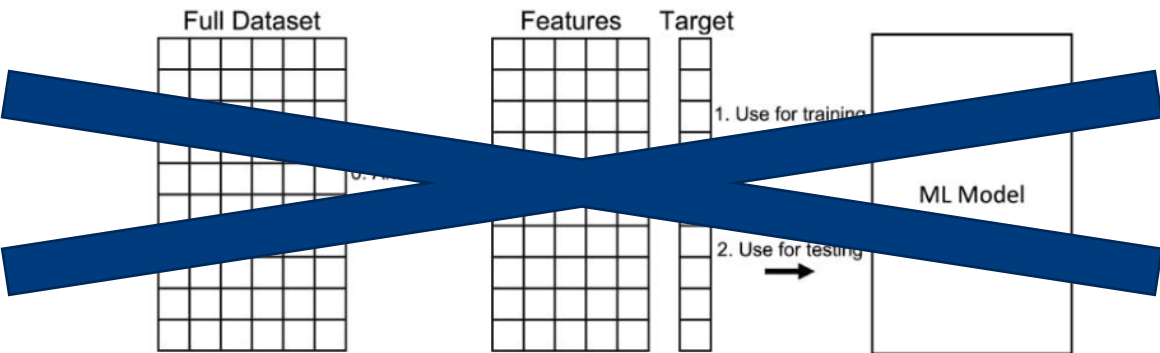

PRZERWA !!!

MODELOWANIE !!!

Uczenie i optymalizacja modelu

Underfitted

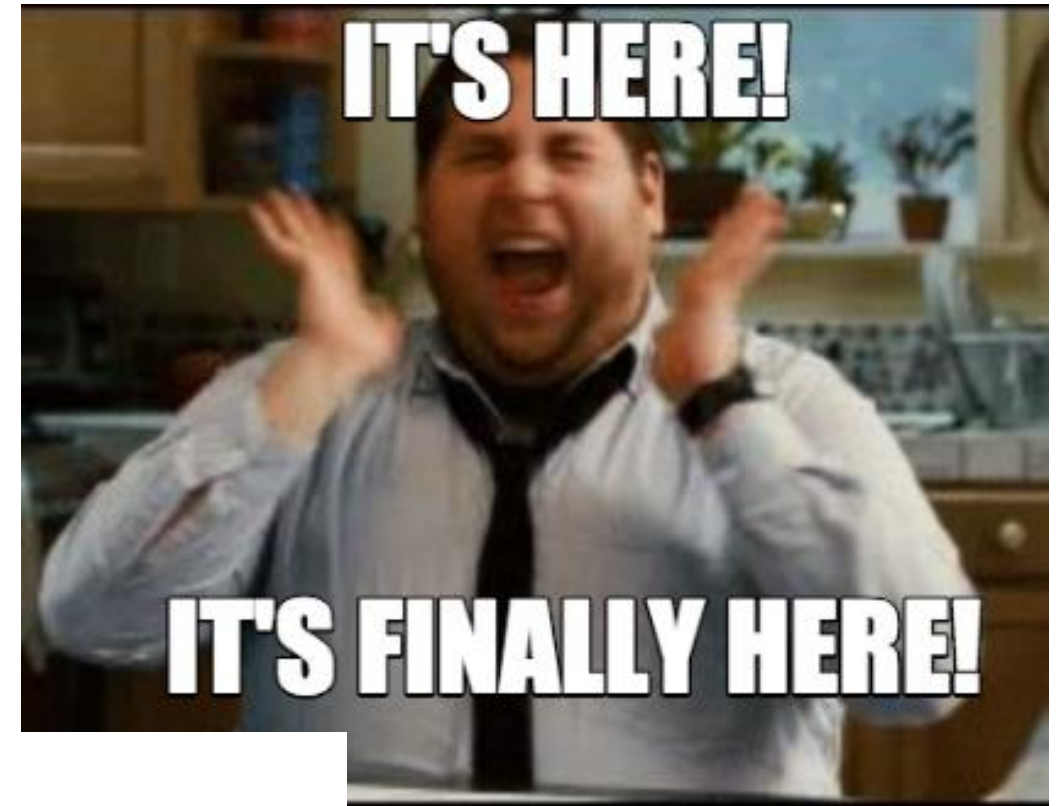
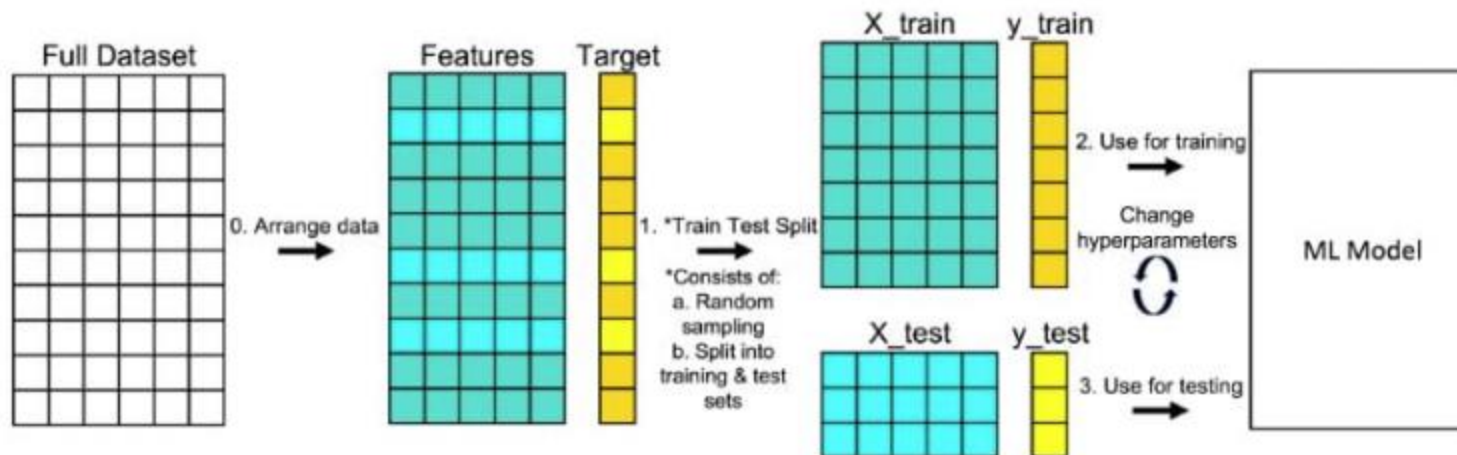
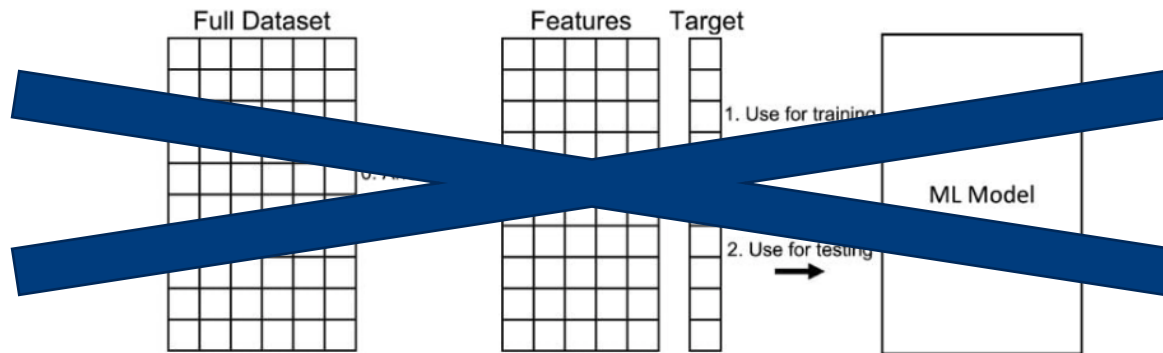
Good Fit/Robust

Overfitted

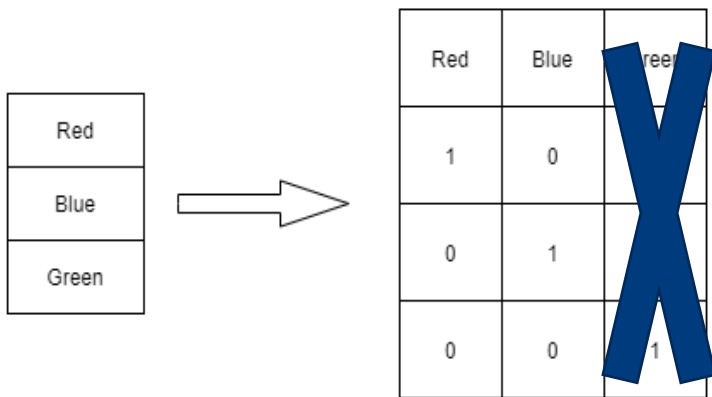
Uczenie i optymalizacja modelu

1. Podział na sety treningowy i testowy
  - a) „Przeciekanie” danych
  - b) Podział proporcjonalny do zmiennej

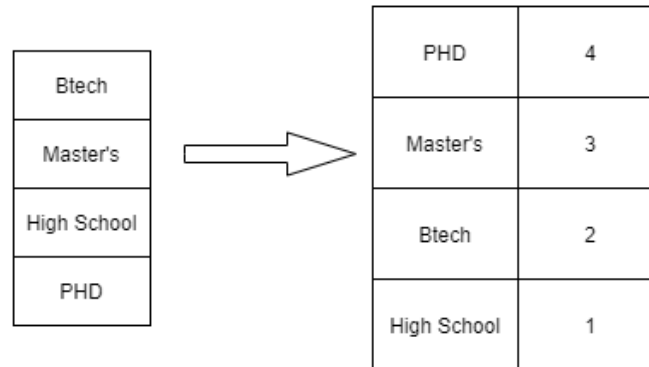

Uczenie i optymalizacja modelu

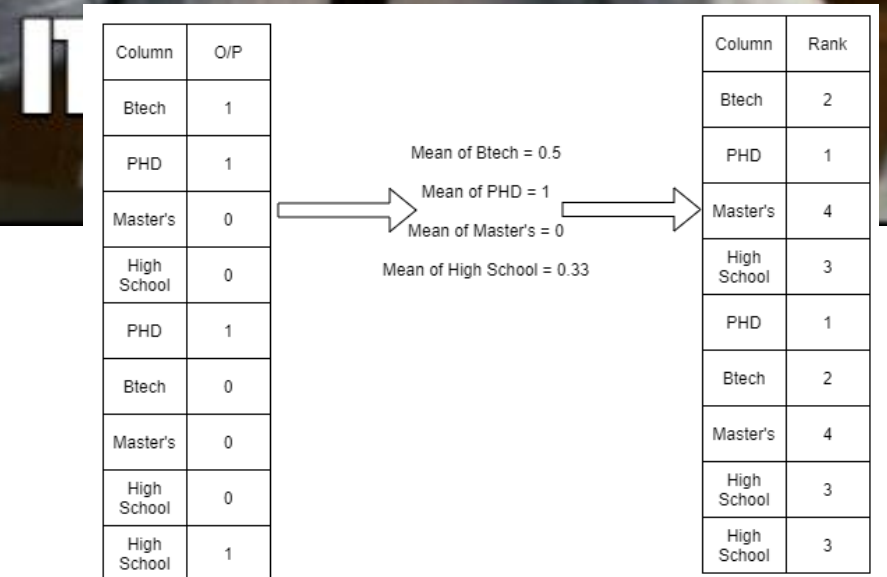
1. Podział na sety treningowy i testowy
  - a) „Przeciekanie” danych
  - b) Podział proporcjonalny do zmiennej
2. Przekształcenia danych raz jeszcze – dane kategoryjne
  - a) One-hot encoding
  - b) Label encoding
  - c) Target encoding

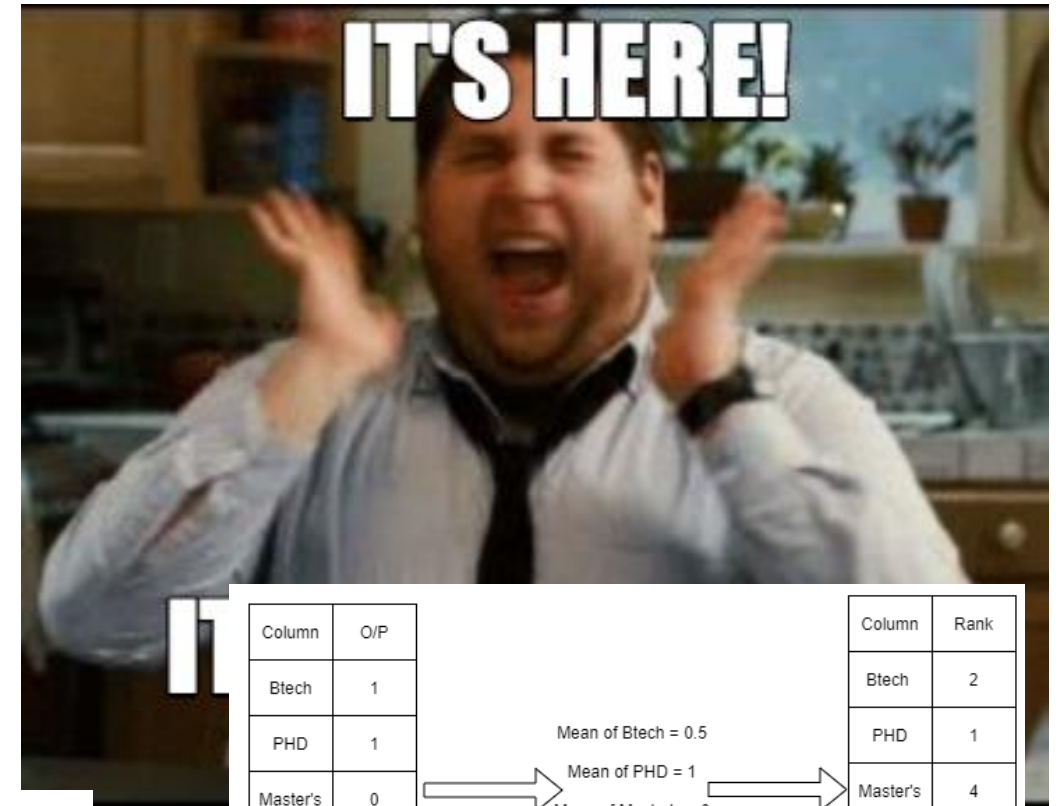
One Hot Encoding

Label Encoding

Target Encoding

Uczenie i optymalizacja modelu

1. Podział na sety treningowy i testowy
  - a) „Przeciekanie” danych
  - b) Podział proporcjonalny do zmiennej
2. Przekształcenia danych raz jeszcze
  - a) One-hot encoding
  - b) Label encoding
  - c) Target encoding
3. Uczenie modelu i optymalizacja parametrów
  - a) Regularyzacja – konieczne przekształcenie danych ciągłych!
    - i. Skalowanie min-max
    - ii. Normalizacja (standardization / Z-score)

$$RSS = \sum_{i=1}^n \left(y_i - \beta_0 - \sum_{j=1}^p \beta_j x_{ij} \right)^2.$$

$$RSS + \lambda \sum_{j=1}^p \beta_j^2$$

RIDGE

$$RSS + \lambda \sum_{j=1}^p |\beta_j|.$$

LASSO

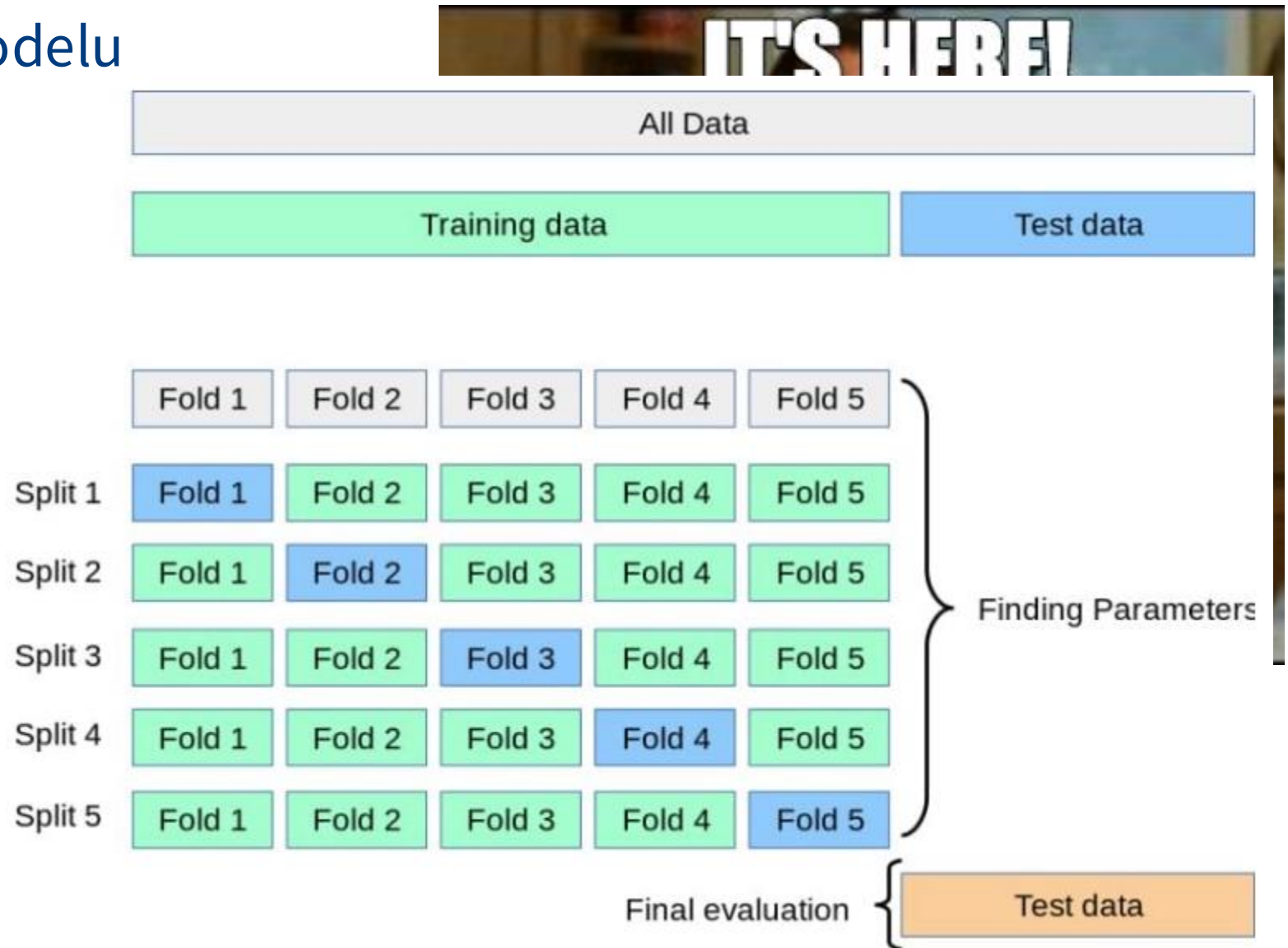
$$X_{\text{new}} = (X - X_{\text{min}}) / (X_{\text{max}} - X_{\text{min}})$$

$$X_{\text{new}} = (X - \text{mean}) / \text{Std}$$

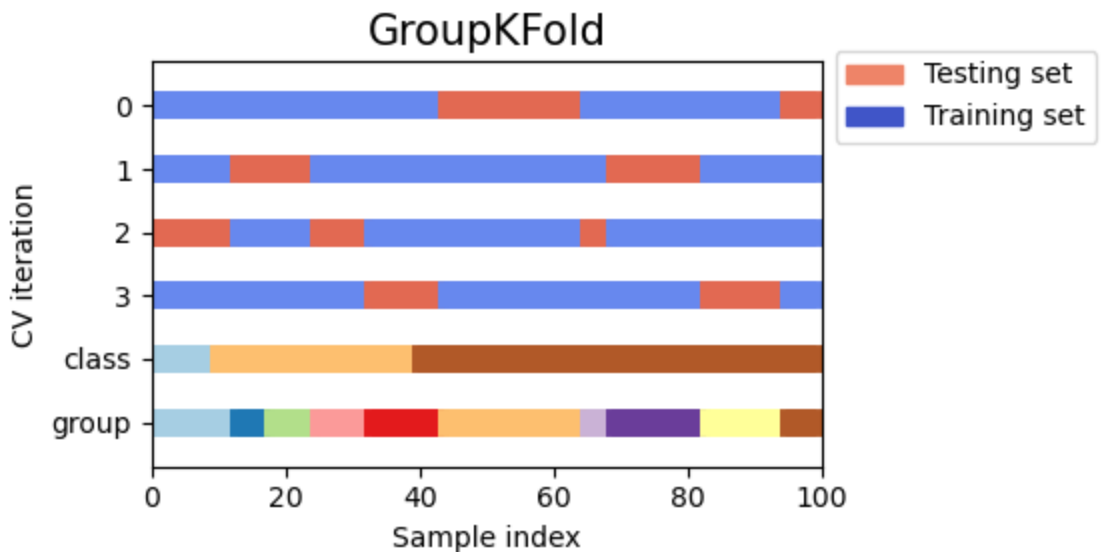
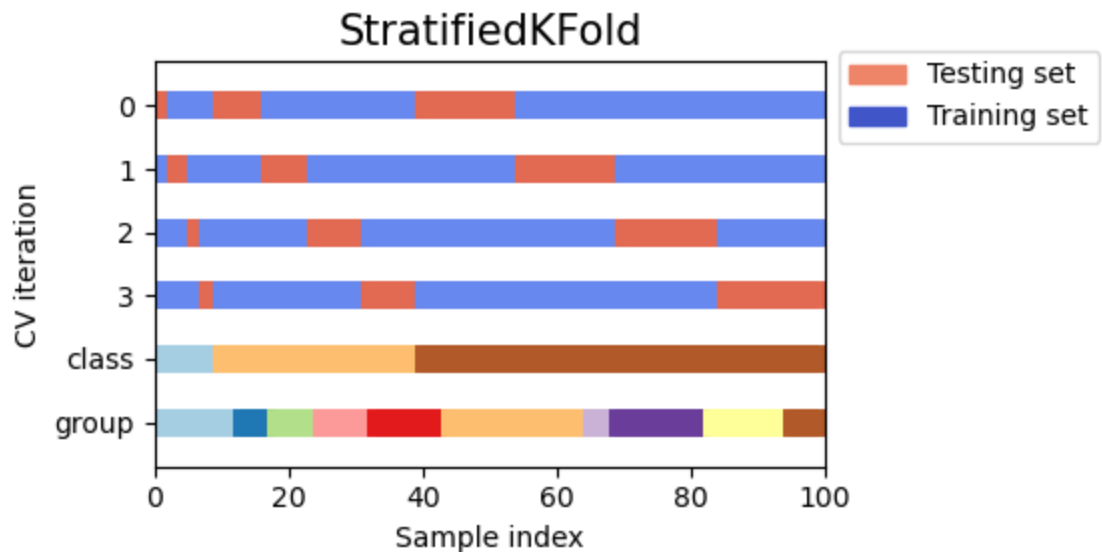
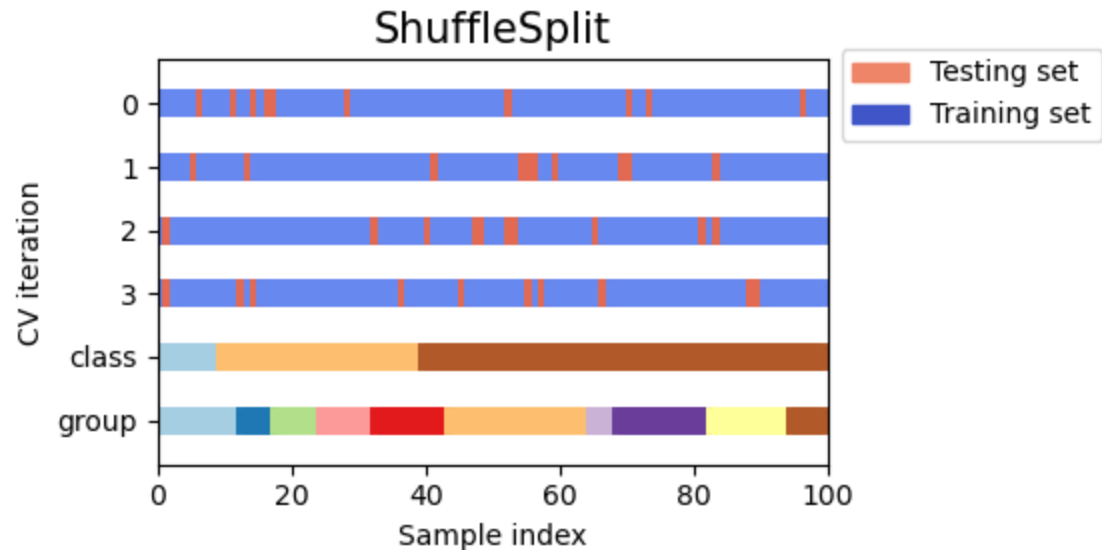
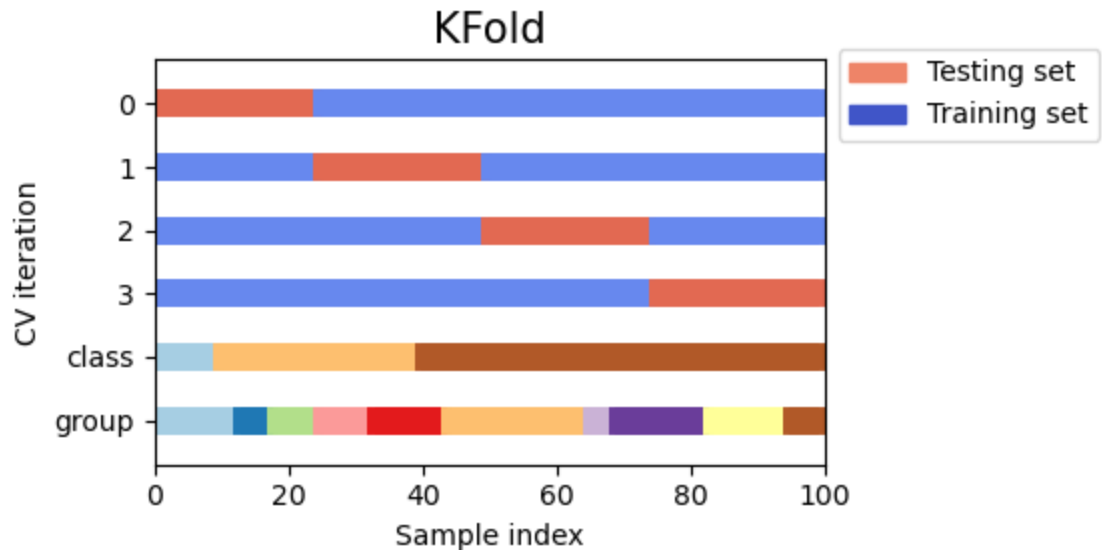

Uczenie i optymalizacja modelu

1. Podział na sety treningowy i testowy
  - a) „Przeciekanie” danych
  - b) Podział proporcjonalny do z
2. Przekształcenia danych raz jeszcze
  - a) One-hot encoding
  - b) Ordinal encoding
  - c) Target encoding
3. Uczenie modelu i optymalizacja
  - a) Regularyzacja
  - b) Walidacja krzyżowa

Uczenie i optymalizacja modelu – walidacja krzyżowa

EWALUACJA MODELU

Ewaluacja modelu

1. Model „zero”

2. Metryki

a) Metryki regresji

i. R^2

ii. Mean Absolute Error

iii. Mean Squared Error

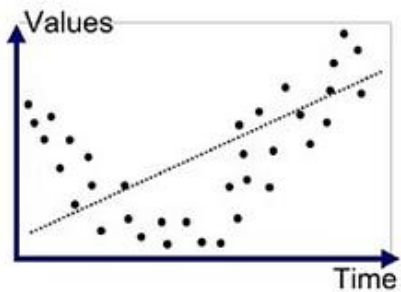
iv. Mean Poisson / Gamma / Tweedie Deviance

$$R^2 = 1 - \frac{SS_{\text{res}}}{SS_{\text{tot}}}$$

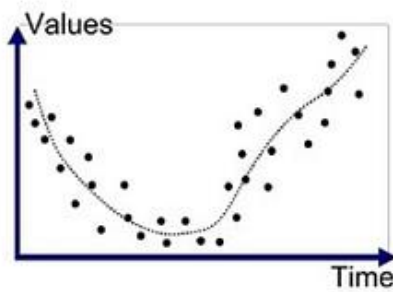
$$\text{MAE}(y, \hat{y}) = \frac{1}{n_{\text{samples}}} \sum_{i=0}^{n_{\text{samples}}-1} |y_i - \hat{y}_i|.$$

$$\text{MSE}(y, \hat{y}) = \frac{1}{n_{\text{samples}}} \sum_{i=0}^{n_{\text{samples}}-1} (y_i - \hat{y}_i)^2.$$

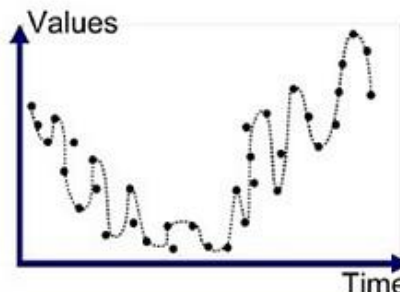
$$D(y, \hat{y}) = \frac{1}{n_{\text{samples}}} \sum_{i=0}^{n_{\text{samples}}-1} \begin{cases} (y_i - \hat{y}_i)^2, & \text{for } p = 0 \text{ (Normal)} \\ 2(y_i \log(y_i/\hat{y}_i) + \hat{y}_i - y_i), & \text{for } p = 1 \text{ (Poisson)} \\ 2(\log(\hat{y}_i/y_i) + y_i/\hat{y}_i - 1), & \text{for } p = 2 \text{ (Gamma)} \\ 2 \left(\frac{\max(y_i, 0)^{2-p}}{(1-p)(2-p)} - \frac{y_i \hat{y}_i^{1-p}}{1-p} + \frac{\hat{y}_i^{2-p}}{2-p} \right), & \text{otherwise} \end{cases}$$

Underfitted

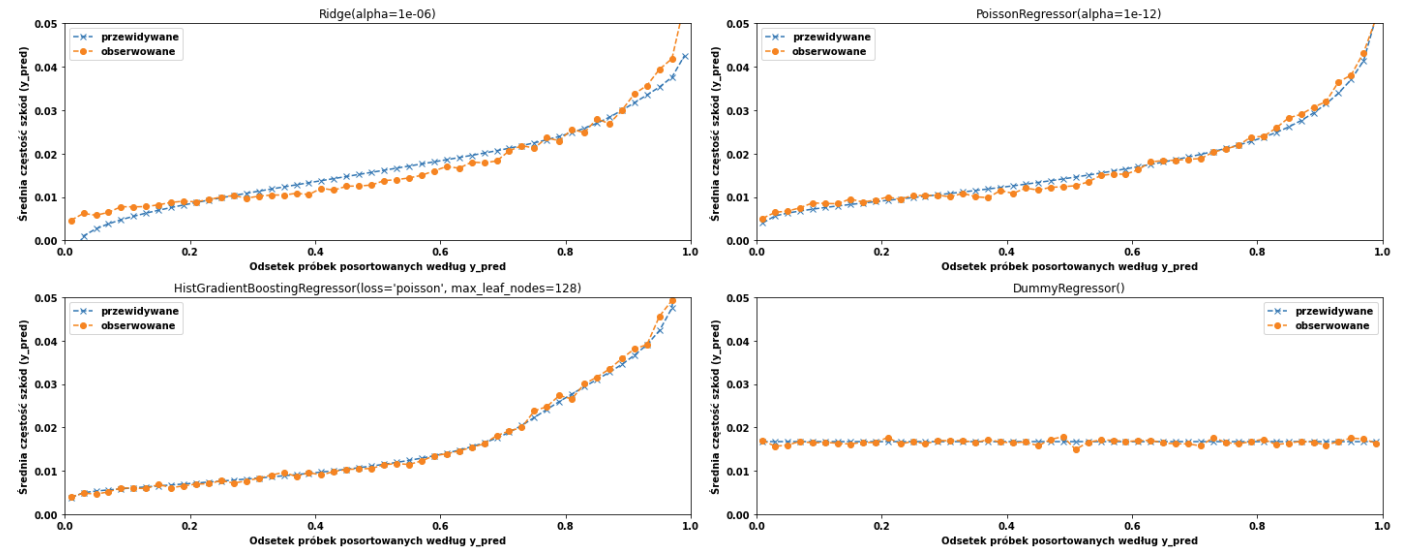
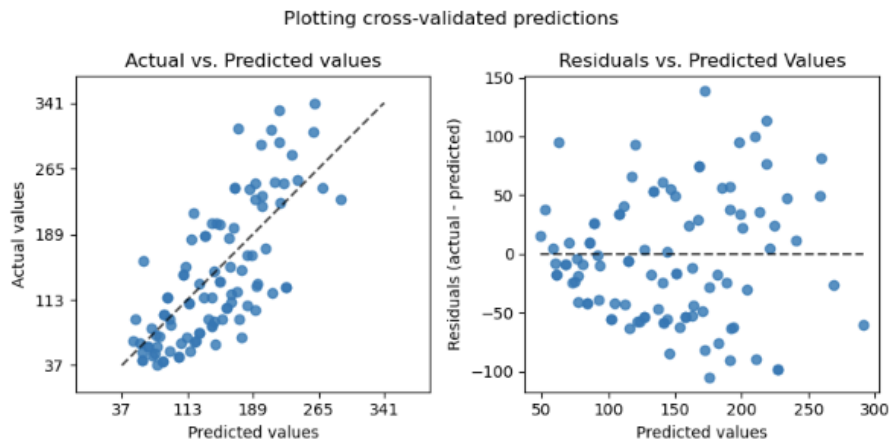
Good Fit/Robust

Overfitted

Ewaluacja modelu

1. Model „zero”
2. Metryki
  - a) Metryki regresji
    - i. R^2
    - ii. Mean Absolute Error
    - iii. Mean Squared Error
    - iv. Mean Poisson / Gamma / Tweedie Deviance
  - b) Wizualizacje

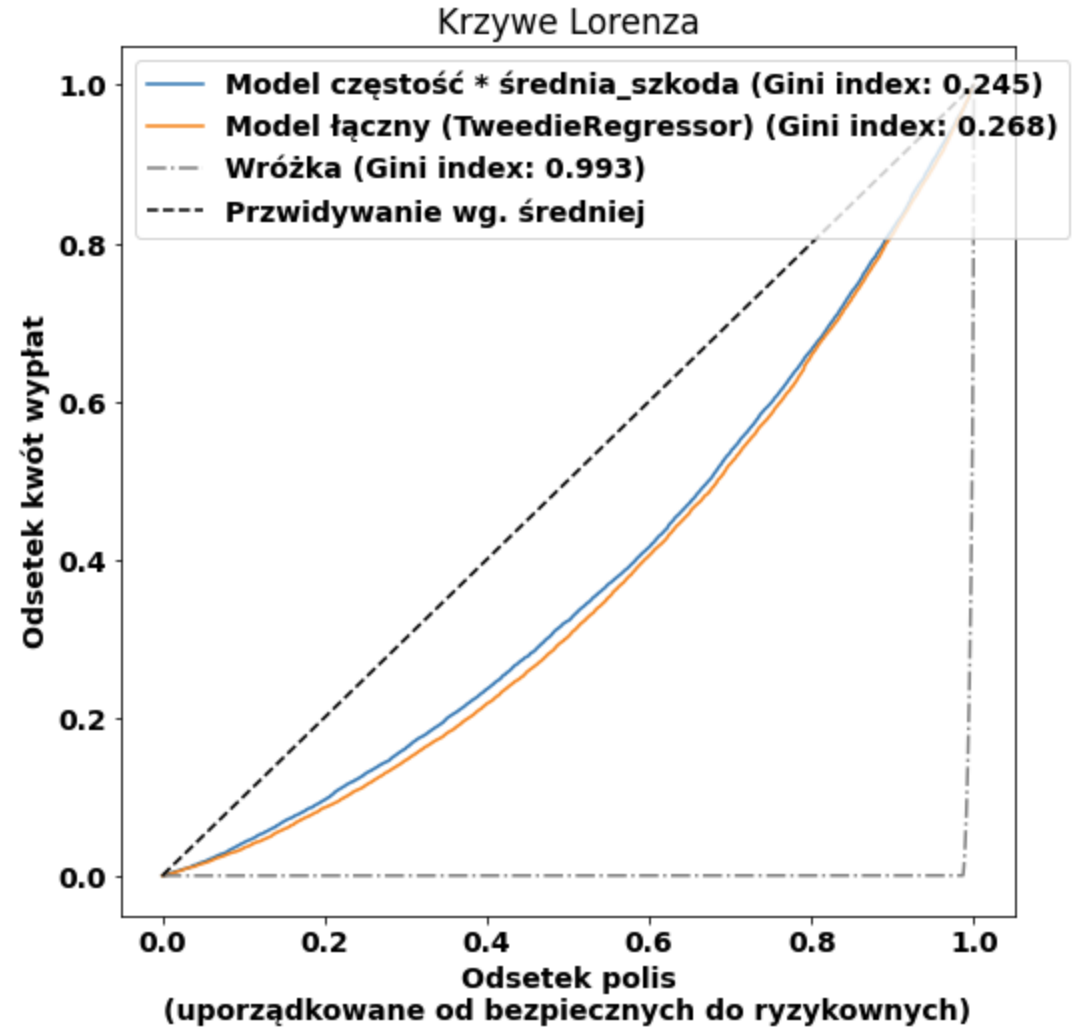
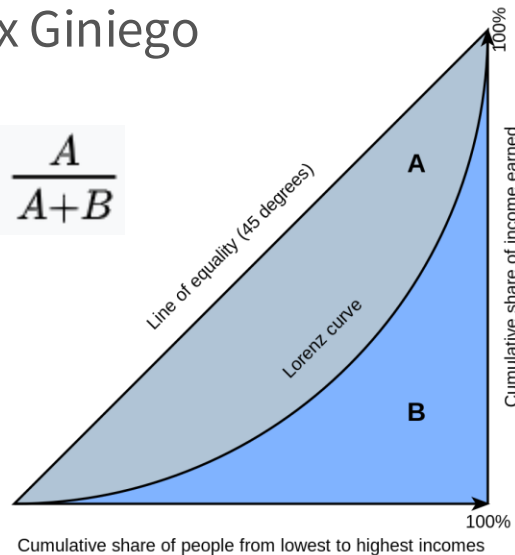

Ewaluacja modelu

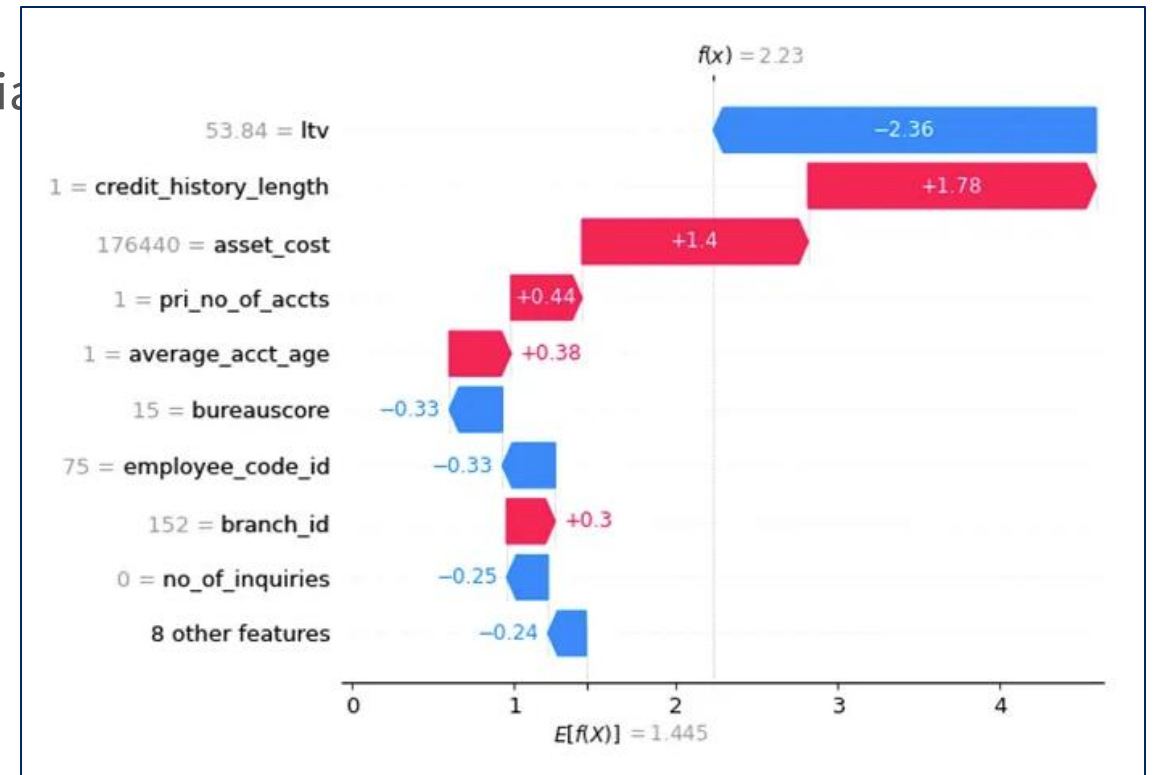
1. Model „zero”
2. Metryki
  - a) Metryki regresji
    - i. R^2
    - ii. Mean Absolute Error
    - iii. Mean Squared Error
    - iv. Mean Poisson / Gamma / Tweedie Deviance
  - b) Wizualizacje
  - c) Krzywe Lorenza
    - i. Index Giniego

$$\text{Gini} = \frac{A}{A+B}$$

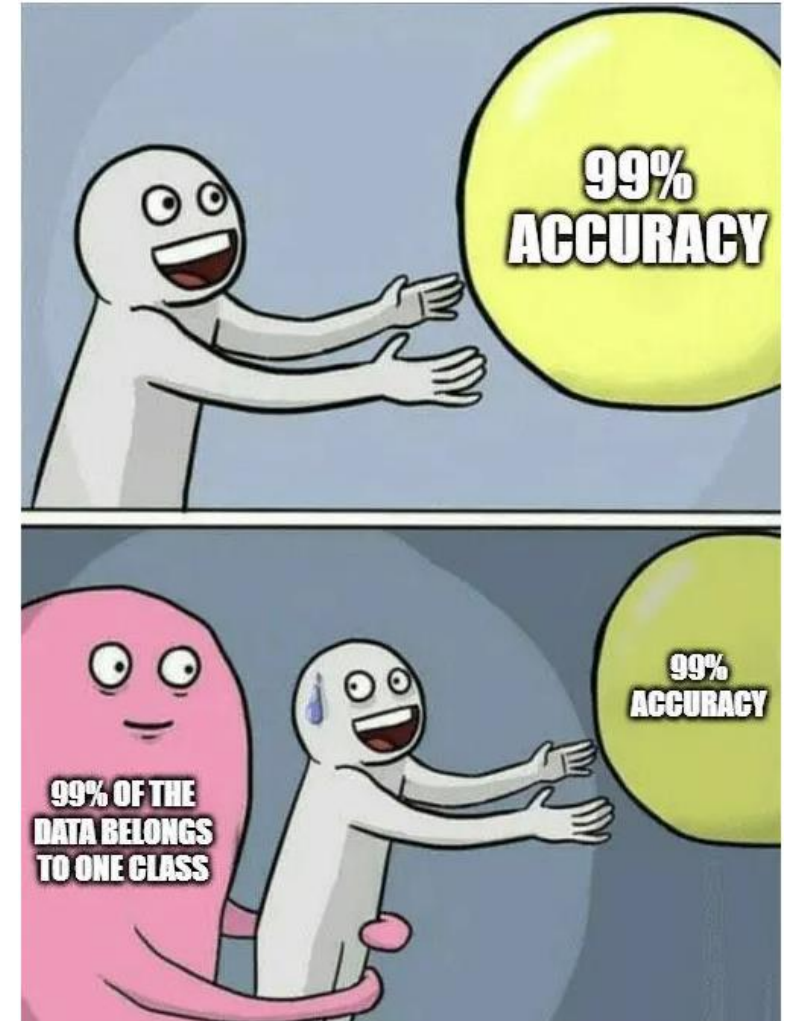
Ewaluacja modelu

1. Model „zero”
2. Metryki
  - a) Metryki regresji
    - i. R^2
    - ii. Mean Absolute Error
    - iii. Mean Squared Error
    - iv. Mean Poisson / Gamma / Tweedie Deviance
  - b) Wizualizacje
  - c) Krzywe Lorenza
    - i. Index Giniego
  - d) Wartości SHAP

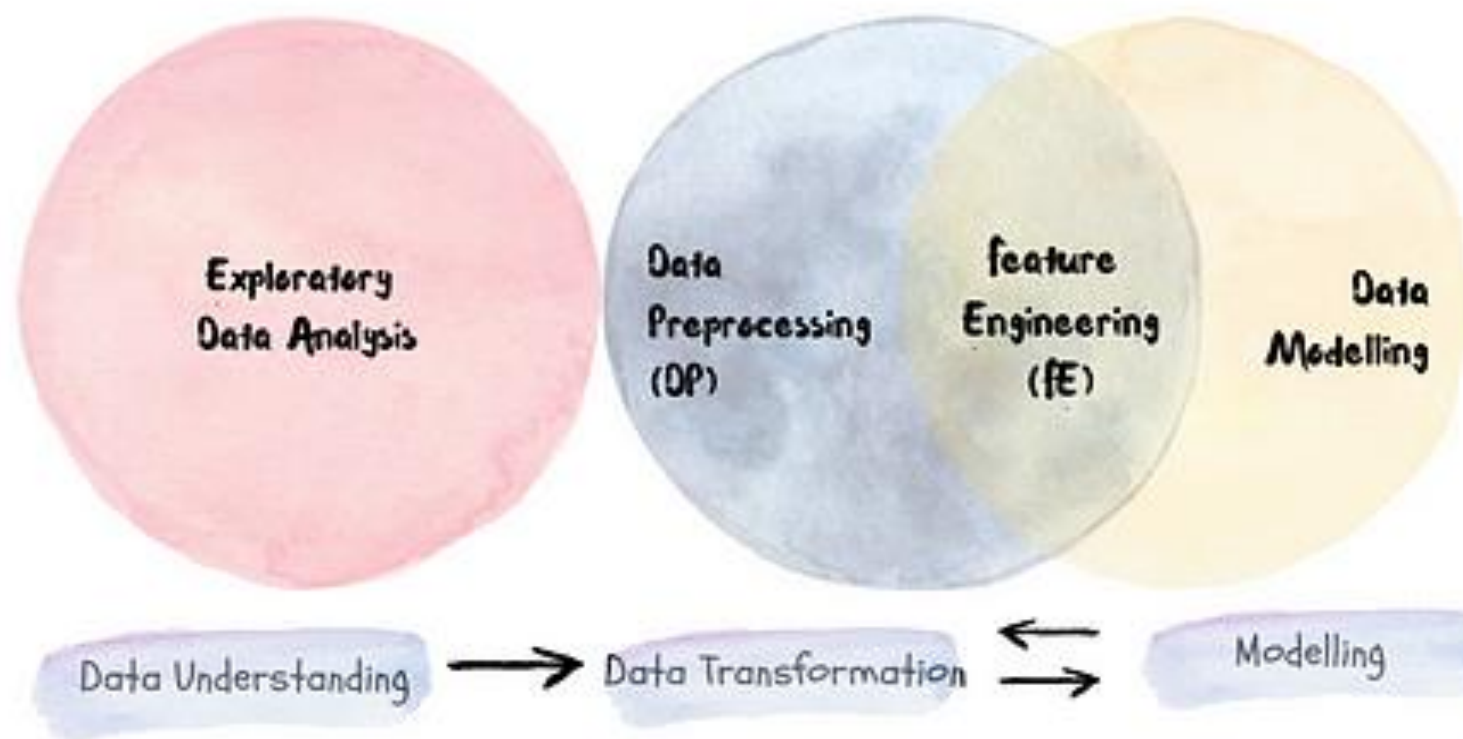
Ewaluacja modelu – NIE DZIAŁA !!!

1. Źle dobrana metryka optymalizacji parametrów modelu
2. Niewłaściwy model
3. Nie uwzględnienie ważnej zmiennej
4. Nie uwzględnienie ważnej interakcji
5. Niewłaściwe wyczyszczenie danych
6. Niewłaściwe przekształcenie danych wejściowych
7. Niewłaściwa walidacja krzyżowa
8. „Przeciekanie danych”

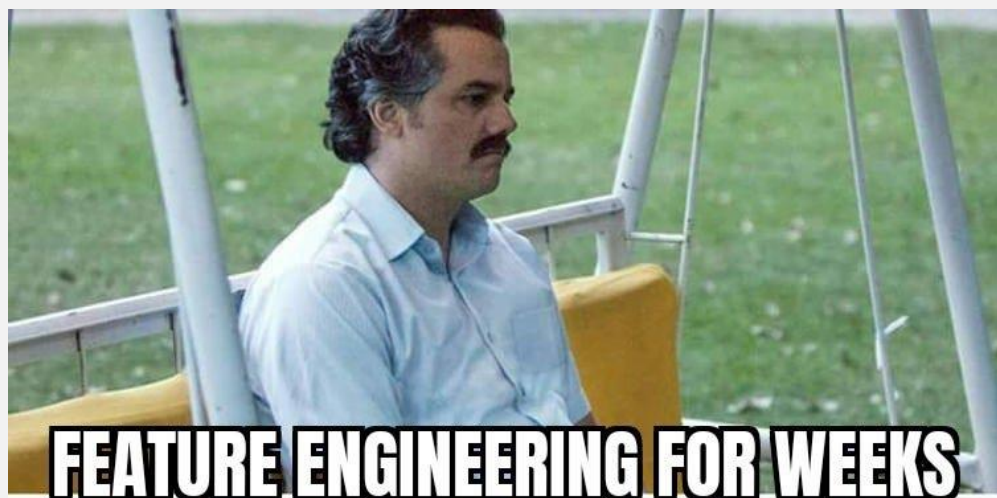
EDA — DP — FE

DIFFERENCES

LEAH NGUYEN

FEATURE ENGINEERING FOR WEEKS

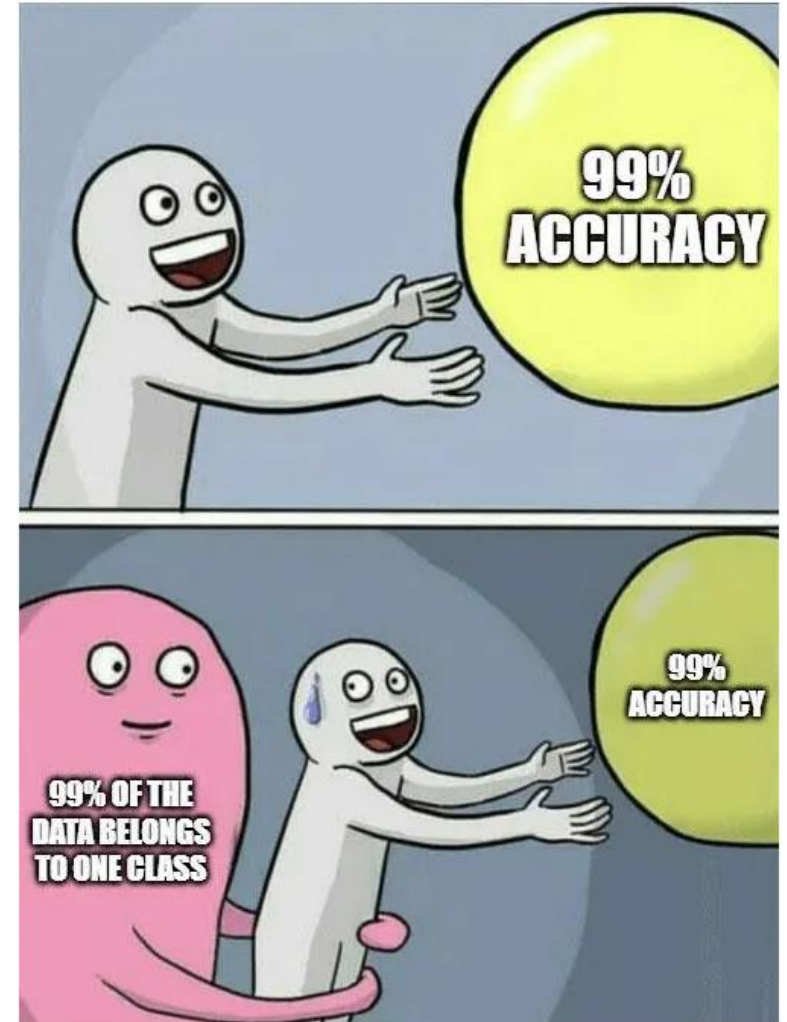
NO IMPROVEMENT IN PERFORMANCE

Ewaluacja modelu – NIE DZIAŁA !!!

1. Źle dobrana metryka optymalizacji parametrów modelu
2. Niewłaściwy model
3. Nie uwzględnienie ważnej zmiennej
4. Nie uwzględnienie ważnej interakcji
5. Niewłaściwe wyczyszczenie danych
6. Niewłaściwe przekształcenie danych wejściowych
7. Niewłaściwa walidacja krzyżowa
8. „Przeciekanie danych”
9. ...dane nie umożliwiają predykcji

PODSUMOWANIE

O czym było?

1. Uczenie maszynowe – czym jest i czym nie jest?
2. Modelowanie
  - a) Wybór modelu
    - i. Ogólne modele liniowe
    - ii. Zmienna wyjaśniana
    - iii. Podział zmiennych wyjaśniających
  - b) Analiza eksploracyjna
    - i. Typy danych
    - ii. Braki danych
    - iii. Duplikaty
    - iv. Statystyki opisowe
    - v. Rozkłady zmiennych
  - c) Czyszczenie danych:
    - i. Braki danych
    - ii. Wartości odstające
    - iii. Usuwanie vs zamiana

- d) Dobór zmiennych (feature engineering)
  - i. Przekształcenia danych
  - ii. Dobór zmiennych
- e) Uczenie i optymalizacja parametrów modelu
  - i. Sety testowy i treningowy
  - ii. Przekształcenia danych
  - iii. Regularyzacja
  - iv. Walidacja krzyżowa
- f) Ewaluacja modelu
  - i. Model „zero”
  - ii. Metryki
  - iii. Shap

Gdzie szukać inspiracji?

1. Kaggle <https://www.kaggle.com/>
2. Medium / TowardsDataScience <https://medium.com/>
3. StackOverflow <https://stackoverflow.com/>
4. StackExchange <https://stackexchange.com/>
5. Dokumentacja bibliotek:
  - a) pandas <https://pandas.pydata.org/>
  - b) numpy <https://numpy.org/>
  - c) seaborn <https://seaborn.pydata.org/>
  - d) matplotlib <https://matplotlib.org/>
  - e) statsmodels <https://www.statsmodels.org/stable/index.html>
  - f) scikit-learn <https://scikit-learn.org/stable/>
  - g) explainer dashboard <https://explainerdashboard.readthedocs.io/en/latest/>

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!